

Deze PDF bevat een selectie uit
Giel van Gastel op z'ne
praostoel; de selectie is door de
auteur zelf gemaakt.
Copyright 2008 CuBra & Michel
de Koning

Giel van Gastel op z'ne praotstoel

Giel van Gastel

1997

UITGEVERIJ VAN DE BERG ENSCHEDE

Vor iederjin die 'ouw van òns taoltje

Pen aquarellen en omslag: Nelleke de Laat

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Gastel, G. van

Giel van Gastel op z'ne praotstoel ; G. van Gastel - Enschede : Van de Berg

ISBN 90-5512-068-5

NUGI 480

Trefw.: dialect ; Brabant ; oorspronkelijk

ISBN 9055120685

© Uitgeverij Van de Berg, 1997 Enschede

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of welke andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

OM TE BEGIENEN

Wie is toch diejen Giel van Gastel

't Zal nou ongeveer 'n jaor geleejen zijn, dà'k tillefoon kreeg uit Gastel.

"Zijde gij Giel van Gastel?" vroeg t'r iemaand aon d'n ààndere kàànt van de lijn.

"Jao," zee'k, "dà zijn ik."

"Eindelijk," wier t'r gienewijd in Gastel gezucht, "eindelijk 'em ik oe dan toch te pakken."

En toen kwààm 'r 'n jil ver'aol.

De kèèrel die'k aon de lijn ààr, vertelde dà-t-ie n'n brief gekregen 'ààr van de kàànten van Zwolle 'ier of daar mee 'n paor stukskes in 't Gastels. Die kwamen van ne kelender, de **Brabantse Spreukenkalender**, van Cor Swanenberg. En die stukskes waren geschreven dur ne Giel van Gastel.

"Ik kende glad ginne Giel van Gastel," zee dieje kèèrel aon de tillefoon, "en ik wààr gèèf benuuud wie-t-à kon zijn."

Affen, om 'n lang ver'aol kort te maoken: jist zeejen ze tegen 'm, dà't Giel Ernest wel zou zijn. Die wies van niks en uiteindelijk 'ee-t-ie van ààremoei* Omroep Braobàànt mar gebeld vor 't tillefoonnummer van Cor Swanenberg. Die 'ee-t-'m gezeed, dà'k nie m'ir in Gastel wonde mar op de P'm en zo kwààm ie aon mijn nummer, 'ee.

Jirlijk gezeed zijn'k wel 'n bietje gemjin gewiest, toen'k as Giel van Gastel 'n stukske leverde aon Cor Swanenberg over òòns Gastels: Waant ik schreef d'r òònder, dà'k van vor d'n oorlog wààr en dà'k in de Kerremelkstraot gewònd 'ààr. Oònderwijl weten de mjiste mèènsen wel, dà tà lieges is. Fleetjaor* wààr t'r in Gastel in't Veerhuis n'n Braobàànsen aoved en toen è'k daar al uitgeleed* 'oe't precies zit.

Feitelijk jit ik Michel de Koning. Ik zijn d'n oudste zeun van Jaonus de

Koning. Die wààr van 1900 en 'ij kwààm van de Langenbààrg. Oòns grôôt-vaoder jitte Giel de Koning en daor zijn 'k naor vernoemd. Midden dònnder d'n oorlog, in '43, wier ik geboren in de Wulderstraot op Kuivezàand en daor 'em ik gewond tot 1970. 'k Em bij de broeders van D'n Bos op school gezeten. Jist op de SientJozefschool achter 't Posketoor en toen op d'H.B.S. D'rnao 'em ik durgeljird in Tilburg aon de Kattelieke Ljirgangen en siens* 1964 staon 'k vor de klas. Ge zou 't meschient aon m'n praoten nie sèègen, mar 't is 'eus waar: ik geef al zo lang 'k aon 't wààrk zijn Nederlààns, nao 't Gastels de môôiste taol die t'r op de wèèrld bestaot.

Toen 'k in Tilburg dur gieng ljitren, kreeg ik ok les over aolle soorten plat die s'in Nederlàand en Vlaonderen praoten. Zo is 't gekommen, dà 'k m'n eigen echt in 't Gastels en aol die ààndere streektaolen zijn gaon verdiepen. Ik gieng ok aolles lezen wà t'r over 't Braobààns geschreven wier.

Schrijven in 't Gastels

Toen 'k nog jong wààr, verscheen in Gastel tegen Vastenaoved **De Rommel-pot** en in Roosendaol de **Kwakkelkràant**. Daorin làsde gij dan 't jinnigste echte taoltje van 't dÛrp en van de stad, mar nie 'eus. Waant d'r doog dikkels gin 'aor of stèert van*. En 't is jammer dà 'k 't mot sèègen: nou - we leven al wir in '97 - nog belange nao nie.

Ik mot 'r gelijk bij zèègen, dà 't jil moeilijk is om goed in 't plat te schrijven. Aon Tilburg die kàanten maoken jille geljirde mannen d'r zelfs ruzie over, kunde naogaon. Mar toch, ik vien 't altij zo ààrg, 'ee, dà s'in die vastenaoved-blaojkes d'r eigen taol zo verbollemòonden*. 't Is net of ze d'r eigen nie kunnen worren praoten. Asse nou 's jinne kjir 'àardop vorlazen, wà 's opgeschreven 'àaren, dan zouden ze d'ôôgen uit d're kop schaomen. Dà wee 'k zeker.

Nou kan ik dà wel vienen, mar 't is o zo makkelijk om mee oe ààrmen over mekaoren aon 'n àànder uit te lèègen, 'oe 't aommaol mot. Agge n'n echte vèent zijt, motte laoten zien, dà g't zelf net zo goed kunt of nog beter, wà gul-lie?

Dus zijn 'k zo'n kleine twintig jaor geleejen zelf in 't Gastels gaon schrijven. Ik wonde toen al 'n jaor of vijf op Pindûrp. 't Begon in 1979 mee 'n gedicht vor Jan Stroop, dieje kèèrel uit 'Eèrel, die toen stukskes schreef in't **Braobààns Nuusblad, De Gròndwet** zee òòns opoe altij. **De taol die òòns moeder òòns lêêrde** jitte dà gedicht. En naoder'àànd zijn 'k daormee dur gegaon, mittà schrijven in 't Gastels. En van't jin kwaàm't àànder.

Fleetjaor is t'r 'n boekske verschenen vor 200 jaor Braobàànt mee 'n ver'aol van mijn d'rin dà sommige mèensen wel mōoi vonnen, naor't schijnt. Toen docht ik zo bij m'n eigen: "Wûrrom zou 'k zelf nie 'n boekske maoken?"

En ge zieg't: 't is zo wijd, 't boekske lig vor oe neus.

I

DE TAOL VAN TOEN

M'n avonturen mè't Gastels

"Es blühen Blumen aus alten Zeiten"

"Blommekes van vroeger staon 'r in bluuïj*"

Polleke en piengelieng

Over netjes gesproken. Toen we klein waren, moesen we meensen die nie so dikkels aon de wààrf kwamen, 'n 'aàndje geven. Dà moes wel schôn zijn. Agge buiten aon 't speulen wààr, dan konde gij oe 'aànd nie so mar erges aon afvegen en dan zee òòns moeder: "Gif-d-'oe aànder 'aànd dan mar."

Jille kleine kienders 'aàren nog gin 'aànden, die 'aàren *pollekes*.

"Gif taaantes 's 'n lief polleke!" wor ik nog zèègen. En dan zien 'k wir zo'n grōōt gezicht vor me van 'n vrūmmes da'k nog nōōit gezien 'aàr en dà jim-maol gin taaante wààr. Z'ee-d'n 'oedje op mee 'n zwart gaoske dà-d-alveliengs vor d'r òōgen 'angt en ze ruuk naor ojekloje*. Nou, zo'n mèens kreeg van mijn gin polleke.

"'t Is àànders toch 'n lief manneke, wor," zeg-d-òòns moeder, "mar soms is-t-ie nog 'n bietje jinkennig."

Oònze kleinste vienger jit pienk, 'ee. Wij gebrükten ok 't woord *piengelieng*. A-d-iets jil klein wààr, dan zeejen we: "'t Is mar zo grôôt as ne piengelieng."

Jirrekes van Meraante

D'r 'oefde mar iets te gebeuren, of òòns tàànte Jaoneke riep *Jirrekes van Meràànte*. Ze wààr nogal gàuw van d'ren apropo, zogezeed. Volgens mijn is 't 'n bietje aon 't uitsterven, dà geroep om *Jirrekes (of Jekus of Jezus) van Meràànte*. Ik 'em 't al 'n jil tedje niemer geword, temienste.

Dikkels 'em ik gedocht, 'ee: "Waor zoen die woorden nou vandaon kommen?" En ikke nie aljin. M'ne goeie maot Cor Swanenberg, die ge zeker wel 's geword zult 'emmen op Omroep Braobàànt, 'ee-t-'r jaoren naor aon 't zoeken gewiest. Totdà-t-ie post kreeg van 'n vrouwke, dà schreef dà t'r ergens in Spanje 'n Kiendje Jezus mee n'n 'òogen 'oed op verêerd wordt en dà noemen ze gienewijte *Jesu de Miranda*. 't Is wezenlijk om 'r *Jirrekes van Meràànte* bij te roepen ok, wor. Kek mar 's naor de foto. Motte dà manneke zien kijken! Ge zou gaon dèenken, dà't in n'n optocht meelôopt mee vastenaoved of zoiets. Da's jil wà-d- àànders, as 't Kieneke Jezus braof bij z'n moeken op schôôt.

Nou kund'oe eigen afvraogen, 'oe zo'n uitdrukking jimmaol uit Spanje naor òòns toe gekommen is. Toch is dà nie zo vremd à't lekt. De Spanjaorden 'emmen 'ier nogal wà-d-over'òöp g'aold in de Tachtigjaorigen Oorlog. Nie dà's 'ier echt tachtig jaor overal op de wààrf geliggen 'emmen, mar ze kwamen wel geregeld mee jil 'òôpen òòns kàànten op. En daor blef-d-'altij wel iets van 'angen. Sommigte van òòns grôôtmoeders van jil lang geleejen wiesen daor wel van mee te praoten. Mar daor zummen 't nou nie over 'emmen.

Ken t'r iemaand van jullie nog 't woordje *migo*? Da's nou nog zo'n voórbeeld van wà w'uit de Spaonse tijd bewaord 'emmen. Oònns moeder gebrükte dà woord en ze bedoelde daor **d'n bak** mee of **'t kotje**, ge wit wel: **'t pliesiekotje**.

*Jesu de Miranda (Jikkies Merante!)
Officiële naam voluit: 'Menino Jesus da Cartolinka'
te zien in Miranda do Douro.
foto: archief Cor Swanenberg.*

Migo kom van 't Spaonse woord **amigo**. Eigenlijk bedoelen ze daor **vriend** of **maat** mee. A t'r iemaand d'n bak in gieng, dan zaten daor dikkels al goeie maoten van 'm. Dürrom: **amigo**. Agg't mijn vraogt, is t'r siens de Spaonse tijd nog nie veul veràànderd in de wèèrld, 'ee.

Labbônen

W'âären 't net over 't Zjiws. Toen moes ik injins dèenken aon de kjiir dà'k in de trein van Tilburg naor Bredao zàat mee twee Zjiwse boeren. Ze kwamen terug van veemart in Den Bosch. Allebei 'àären ze ne stok bij'm waor ge veekôopers aon kunt kennen. Ge wit wel, zo'ne stok waor ze ne koeiestèert mee op kunnen lichten om 'n bjist vanachteren 's goed te bekijken.

Oònderwegen konde neffe de spoorlijn 'ofkes zien liggen achter d'uizen. 't Wàar in 't vorjaor en mekàant overal stonnen d'r bij d'èerpels, de kôôlen en de slaoi ok nog labbônen. Die Zjiwse boeren begonnen d'r eigen af te vraogen, of t'r 'ier of daor in buurt een meelfebriek ston, waor de mèensen die labbônen aon leverde. Ze konnen d'r mar nie aon uit.

Toen 'k ze vertelde, dà wij in Braobàant die labbônen zelf opaten, 'àarde de gezichten van die mannen 's motten zien. Ze wiesen nie wässe worde.

Ze zullen zeker en vast bij d'r eigen gedocht 'emmen: "Wà-d'n aorig* volk, die **Brèèbers** (zo noemen z'òons in Zeelàand), z'eten labbônen." Waant n'n echte Zjiw zulde gij van ze leven nie jinne labbôon zien eten. Bruine bôônen trouwes ok nie. Dà's aommaol bjistenvoer vor zullie.

Ze weten nie wässe missen. Laot ze mar kommen, die jonge labbôontjes, recht uit d'n 'of. Daor kunnen ze me 's nachts vor wakker maoken.

't Mosgat

Oòns 'uis op Kuivezàand wàar eigenlijk nog nuuwt, toen we klein waren. 't Wàar van 1937, dus van kort vor d'n oorlog. Nou'k daor over naodèenk, wàar 't van d'n ààndere kàant toch ok wel 'n bietje 'n ouwerwets 'uis.

In de schuur die aon 't 'uis vastzàat, wàar 'n vaarkeskot gemetseld. Ik weet nie à t'r ôôit 'n vaarken in gestaon 'eet. Wel weet ik, dà't gebrùkt wier as kolenkot. Om de zuvvel tijd kwàam de kolenboer mee sloffen of eierkolen. Die brocht-ie mee zakken op z'ne rug bienen en die wieren dan mee ne zucht over 't muurke in 't kot leeggeschud. Wannêêr atte kolenboer klaor wàar, giengen daor wir plàanken over'enen.

In die schuur dee òòns moeder destags de was en 't waoter liep weg dur 't *mosgat*. Bij het metselen van de jiste rij stjinnen boven 'de vloer wàar 't'r gewôôn ne stjin in de muur weggelaoten, dà wàar 't mosgat. Op de mjiste plekken bij òòns in de buurt wies ik 't mosgat te zitten. In de zomer stond 'tmjistentij* open, mar swienters zàat 'r n'n 'outen blok in tegen de tocht. 't Waoter liep van 't mosgat recht naor de slôôt.

Zo'n mosgat wàar dus vroeger niks bezonders. Dà'k 't 'r toch even over wul 'emmen, kom zo. Bij òòns tegenover stond tenne 'n straotje, mee aon jinne kàant ne versleten bukentuin en aon d'n àandere kàant een rij poten, 'n ouw boerderijke, dà jammer genogt allang afgebroken is. Daor wonde 'n grôôt 'ûs'ouwen mee kienders die *aommaol wà-d-ouwer waren as wij*. En ge wit, 'oet-à gaot, 'ee: wij wieren wel 's vor de gek g'ouwen dur zullie of ze prebeerden 't toch.

D'n buurman, die op 't steeke wonde, 'àar 'n kunstgebit. Toen ik 'r ne kjiir kwàam, 'àar-t-ie dà nie in. 't Làag zo mar op taofel. Ik ston daor wel een bietje van te kijken, waant bij òòns thuis 'àar iederjin z'n echte tàanden nog.

Jin van z'n zeuns wou leutig zijn en 'ij zee smêêlend tegen mijn: "Da kunde gij nie, 'ee Gieleke, oe tàanden uitdoen." D'n buurman spulde-n-'t spelleke en 'ij zee: "Dà gif nie, wor manneke. Ik zal 't jou ljiirren. Mee volle maon motte gij zeuven kjiirren bij jullie ròònd 't 'uis lôôpe en dan 'n uur of àander'alf vor 't mosgat gaon liggen. Dan 'edde kàans agg'oe tàanden net as ikke zo uit oewe mòònd kunt 'aolen."

't Ver'aol wàar zo môôï, dà 't nie waor kon zijn, zo lòòmp wàar ik nou ok wir nie. 't Wàar gewôôn grôôten onzin, mar ik zijn 't blijven ont'ouwen. En ik mot 'r altij nog aon dèenken, à'k 'n mosgat zien.

Zekel en zeissie

De *zekel* 'ieng bij òòns in 't schuurke altij op 'n vast plek. Wij gebrükten 'm om gras te snijen vor de kenijnen. Agge nie kunt maaien net as ikke, kom zo'ne zekel goed van pas. 't Is netuurlijk nie vreemd, dà t'r in 't Gastels 'n uitdrukking bestaot waor d'n zekel in vorkomt: vroeger verdienden de mjiste Gastelèèrs d're kost bij d'n boer. Al's geword van **'IJ kom mì z'ne zekel nao d'n ôôst?** Dà zèègen ze, à-d-iemaand mì z'n kòont vanachteren komt, à-d-iemaand 'r te laot bij is.

Oòns vaoder work bij d'n boer. Dus ge begrept, dà-d-'ij wel degelijk kon maaien. Overdag, op z'n wàark, dan pakte-n-ie z'ne wetstjin, à z'n *zeissie* bot wier. Mar om die wir goed schààrp te krijgen, gebrükte-n-ie soaves z'n **'aor-getouw***. 'IJ sloog n'n ijzeren pin in de gròond, op dieje pin zàat ne gròote platte kop en daor lee-ie stukske vor stukske 't blad van de zeissie op. Mee n'n 'aomer, d'n **'aor'aomer***, zo jittie, maokte-n-ie de ràand van z'n zeissie schààrp.

In mei, juni wàar 't tijd om gras te maaien. Overal rookte gij dan 't pas gemaaid gras. A't mooi weer wàar, gieng òòns vaoder vor 't 'uis op het grasveldje zitten en dan wàar-t-ie goed en wel bezig mee 'aoren*, of de buurman begon ok. Op 't lest worde in jil de buurt 't kloppen van d'n 'aor'aomer op de zeissie. Dà geluid is m'nen kop blijven 'angen. Soms 'em ik wel 's vaort naor dieje tijd. Toen worde gij nog nie 't geraos van d'auto's, toen kon 't saoves nog

echt stil zijn. En in de rust van d'n aoved klonk dan injins 't geluid van 't'aoren van de zeissie. Ik zou 'r geld vor over 'emmen, om dà wir te kunnen worren.

'n Tedje geleejen is t'r in Lieshout 'n tetdōnstelling gewiest mee foto's van n'n beroemde fotograof, Martien Coppens. Toen 'em ik bij 'n foto van iemaand die z'n zeissie zit t'aoren di gedicht gemaakt.

Kremmers

"Zijn die *kremmers** bij jullie ok op de wâarf gewiest?" vroeg buurvrouw Sjo van 't steeke tegenover òòns ne kjer aon mijn.

Ik wies gelijk wie à se bedoelde. Nog gin uur gelegen wâar d'r bij òòns op 't grasveldje ne sigunder gestopt mî s'n perdje. 'Ij ree mee 'n jil klein karreke en wà-t-ie precies moes 'emmen, dà weet ik nie mjir.

Buurvrouw Sjo, z'is negenennegentig geworren, 'àar 't nie so op dà ròndlôô-

persvolk. Ge wies nooit wà t'r kon gebeuren. Ze schoor z'aommaol over jinne kam: de sigunders*, de kasjesmannen* en d'aànder agosiàanten*.

Nou wààr dà van 'eur goed te begriipen. Wij wonden aon 't straot en zullie jimmaol achteraf in 'n baontje. A s'echt iets wouwen doen bij zullie aon de wààrf, die kremmers, dan konnen ze rustig d're gang gaon.

De sigunders kwamen mjistal gewôdn zo mar schooien. Wà geld of wà-d'eten wouwen z'emmen. En sommetijen keken ze zo ljullijk, dà ge d'r wezenlijk bang van wier. Mee 'n paor kwartjes of 'n maoltje-n-èerpels kreede ze dan wel van de wààrf.

De kasjesmannen liepen mee 'n kasje op d're rug, naoder'aànd kwamen z'ok mitte fiets. Zo'n kasje klapten ze jimmaol open en ge kon 't zo gek nie dèenken of 't zàat 'r in. Stiek, gaoren en draod, naolden, slùtspellen, niesels, vienger'oedjes, wasknijpers, schèermeskes, schèèrzêêp, alderlei soorten knôôpen en gao so mar dur. Ge wààr n'n echte liegenèèr, agge tegen ne kasjesman zee, dà ge deze kjir niks nôôdig 'ààr, waant ge kon altij wel iets van z'n spullekes gebruiken.

De mjiste kasjesmannen kwamen van 't 'Eiken. Mar à-d-'òòns moeder vroeg: "Waor komde gij eigenlijk vandaon?", dan zeejen ze dikkels: "Van Rokven, vrouw." En dan 'ààren ze nog gelijk ok. Ze wonden ommes in de gemjinte Rucphen.

De trouwste kasjesman wààr t'r jin van Sprundel, ne jonge kèèrel nog. Jist kwààm ie mee zullie vaoder op de fiets laangs de deur, laoter wààr ie op d'n brommer en uiteindelijk ree ie mee 'n buske ròond. Wij noemden 'm **Ofzo**. Da kwààm omdà-t-ie altij **ofzo** zee, à-t-ie aon de deur kwààm.

"Vrouw," zee-t-ie dan tegen òòns moeder, "ge mot toch ommes gin gaoren 'emmen, ofzo, of slùtspellen, ofzo, of stiek, ofzo."

Vor òòns jitte-n-ie van begien af aon Ofzo. 'n Jil goei manneke, dà nooit moeilijc dee. D'r waren wel 's kasjesmannen die kwaod wieren, asse niks kwijt konnen. Jirre jao. En mar aon blijven 'ouwen, 'ee. Tot òòns moeder te langenste toch mar 'n prulleke kocht om zo'ne vèènt van de wààrf te krijgen.

N'n 'òònd 'ielp trouwes goed om ze van de deur t'ouwen. Waant op 'òònden 'ààren z't nie zo. En 'n paor mannenklòòmpen aon d'achterdeur konnen ok wel 's 'elpen. Toen òòns tàànte Jaoneke aljin wonde, stonnen d'r in de zomer

altij klòdmpen van opa's buiten. De mjiste kasjesmannen wiesen nie, dà-d-
opa al in 't leste jaor van d'n oorlog gestorven wàar.

En dan 'àarde gij nog van die àànder agosiàànten mee potten en pannen, mee
rieten màànden, mee ellengoed, mee laokens en slòopen. Over die mannen
zoude goed n'n boek kunnen schrijven.

II

WAOR GEBEURD

Mar de naomen zijn veràànderd, wor

Gemjin dienk

Vroeger giengen ze naor Wouw om te bidden vor d'Eilig Appelonia tegen de tãandpijn. 'n Vrouwke-n-uit Nipsen verzonk* al wekenlang van de pijn. Ze beloofde bij 't beeld van Appelonia's in de kerk van Wouw, dass ne gulden zou geven, asse mar van de pijn af wàar. Ze doow twee kwartjes in d'n offerblok en gieng aon ruis.

's Aoves wàar de pijn gezakt, mar 's àànderendags docht ze dass gek wier, zo zjir dee 't. Ze fietste wir naor Wouw en ze zee tegen Appelonia's: "'k Wies nie, dagge zo op de cèènten zàat, gemjin dienk, dagge daor zijt. Mar 'ier dan, ge zù s'emme, wor, die àànder twee kwartjes.

Toon, pas t'r op

Op 't Schijf wieren vroeger op 't èènd van jannewaorie, sondags nao 't fjist van d'n 'Eiligen Aàntonius van 't vaarken, vaarkeskoppen verkocht. Suus de slachter 'àar 's 'n paor meraokels mōdie vaarkes in 't kot staon. 'n Week vor 't fjist gieng ie tussen licht en duster mee 'n ljrke naor de kerk. Bij de pilèer van d'n 'Eiligen Aàntonius kлом ie om'ōōg, 'ij pakte-n-'m bij z'n gipsen bjinnen en zee: "Toon, pas t'r op, 'ee. Ge zùrgt à m'n vaarkes gezònd blijven, àànders laot ik oe vallen.

Wir te vroeg

Pjirke de Maaüwer wàar 's morges altij vroeg op. Atte küster mì s'ne zwaore sleutel de deur van de kerk open dee, dan ston Pjirke dikkels al 'n ketier te wachten. Dà wàar iedere morgen 't zelfde gefoeter: "'Oe is 't, küster? Konde wir nie mee oe luie klōōten uit bed!"

Goen Pjirke begraoven wier, stond de kiest al 'n 'alf uur gerjid aon de kerk, vor à-te pestoor kwààm.

De küster bromde-n-in z'n eigen: "Nou is-t-ie dōōd en nou 'ee-t-ie nog ginne krümmel geduld in z'n lijf.

Moondfiat

Ze noemen die van Bossen'ôôte* kommen Smoorfrèeters. Nou is 't gebeurd, dà t'r ne flàauwe slaoger uit D'n Bos aon 'n vrouwke van Bossenôôte vroeg, of 't bij zullie nog zo smoorde.

"Njuut," zee dà vrouwke, "siens à-d-òòns mannen aommaol buiten piesen, nie mjir."

Stokdoof

Driek 'àar wàark gevonnen op 't febriek in Roosendaol, mar jist moes-t-ie nog gekeurd worren. 'n Vrouwke dà t'r verstàand van 'àar, moes kijken of Driek 't goed worde. 'Ij kreeg 'n schelpke-n-aon z'n ôôr en moes lùsteren. Toen 't aommaol vorbei wàar, zee 't vrouwke: "Dat ziet 'r niet zo goed uit, meneer Van Ginneken." En ze trok 'n bezürgd gezicht. "Volgens onze meetapparaatuur bent u stokdoof."

"Dà, dà's 't jiste wà'k wor," 'akkelde Driek.

'n 'Eks?

"Oôme Giel, màà'k mee fietsen?" vroeg Nancy ne kjir lief aon mijn.

"Jaot, wùrrom nie," zee ik, "sprieng mar achterop."

Onderwegen dròonken we wà in 'n klein kefeeke bij 'n ouw vrouwke mee 'aor òònder d'r neus. Mì't terugkommen wàar Nancy jil stìl, mar nao 'n tedje kwààm 't 'r uit.

"Oôme Giel, wàar dà nou 'n 'eks?"

Diel toch!

Mee Vastenaoved gieng Diel 's maondags in Roosendaol naor de mart en daor ljrde-n-ie z'n Merie kennen. Ze kwààm van Nipsen. Destags giengen ze nog ne kjir saomen op stap, waant in de Vasten konde nie gaon vrijen, 'ee. Thuis

zee Diel, dà't gelijk goed aon wààr mee Merieje.
Mee Paosen zagen ze mekaoren wir op Kasdòònk, mittle de Smoorkermis*.
"Diel," zee Merie, "dòns vaoder en dòns moeder wullen 'emmen, dagge ne
zondag naor Nipsen komt."
Dus ree Diel mee Beloken Paosen naor Nipsen. 't Wààr jil môôï weer vor de
tijd van 't jaor en Merieje vaoder zààt op z'ne stoel buiten aon 't straot, toen
Diel aon kwààm rijen.
"Kom jist mar 's bij dòns in d'n 'of kijken," zee-t-ie tegen Diele.
Diel kuierde mee achter 't 'uis. 'Ier en daor kwààm al wà-d-uit.
"G'ed oewen 'of vroeg in 't zaod gedaon, zien 'k," zee Diel.
"Jao," zee Merieje vaoder, "mar gij dòns Merie ok."

III

DE TIJD VAN VROEGER

"Schön ist die Jugendzeit, sie kommt nicht mehr."

"Ze kommen nôôit mijr terug, die môôie jaoren van òòns jeugd."

D'n illetriëk

In de Wulderstraot, oktober 1952

*Mitt'n illetriëk, da wààr 'n apart geval,
Aon de grôôte weg, daor 'ààren z'm al.
Mar wij 'emmen d'r jaoren op motten wachten.
Wulde wel gelôôven, dà we daor 'eus nie om lachten?*

*Waant 't waren wezenlijk rààmpen, die olielààmpen.
Bevobbeld à't eten op taofel ston te dààmpen,
Dan begonnen die diengers te stôômen
Wà t'r dan gebeurde! Zo gek kund't nie drôômen.*

*Dà roet aon de zolder wààr 't ààrgste nog nie.
Mar mjistentij* gieng 't lààmpeglas naor de dònder.
Wà dèènkte daorvan? Mitte soep vlak d'r dònder.
Oòns vaoder riep dan wel wà-d-àànders as "Sapperistie."*

*Op n'n dag in oktober, toen wààr 't zo wijd:
"Heden wordt u aangesloten op de elektriciteit!"
Dà riep Jonkers, de belleman, dur de straot
En wij mar 't licht aon en uit doen tot saoves jil laot.*

november 1979

Wachtpost 13

*'t Uis van òòns opoe, dà lààg aon 't spoor
Mee 'n jil klein 'ofke d'r vor.
A'k m'n òògen dicht doen, dan kan'k ze wir zien:
De blààuwe cijfers van Wachtpost dertien.*

*Nou stao-d-opoes 'uis d'r nie mjr,
'Oe lang is dà-d-al nie weg?
Mar à'k goed lùster, dan wor ik ze wir:
'n Pèèrd en 'n kààr op d'n overweg.*

*Dan zijn 'k wir bij opoes in d'n 'èèrd.
Ze zit in d're zùrg neffe de gotstjin van arduin,
't Waoter zieng-d-in de ketel, 't is wèèrd,
En de koffie ... is zo bruin.*

*Ze zèèg tegen mijn: "G'è zeker wel dost?
Wacht, 'k zal 's 'n kommeke zoeken.
Ge lus zeker ok wel 'n paor eierkoeken?
'Ier, agge mittle sùkker mar nie most."*

*Ik maok wir 'n krùske, vor à-d-ik begien.
Op 'n borreke liggen twee vos eierkoeken.
Ze zijn van de Keu*, dà kunde wel zien.
Daor zit ik dan te smikkelen, te snoepen.*

*Oòns opoe vien't toch zo leutig, dà-d-ik 'r zijn.
Ik weet 't wel: bij 'eur 'em ik 'n stripke vor,
Waant ik jit naor òòns opa, wor!
Ge snap, da'k durrrom best gróòtsig* mag zijn.*

*En à-d-ik om vier ure weg wul gaon,
Dan lôôp ze nog efkes naor de spin.
Daor 'ee ze d'r gelddôôske staon.
Vor mijn zit t'r altij wel iets in.*

*"En nou vlug aon ruis, 'ee, 't word'al laot.
D'r zijn soms van die aorige quidams* op straot."*

*Ik zien m'n eigen daor nog staon
Mee 'n dubbeltje in m'n 'aanden.
Ik zou wel kunnen schrêêuwen.
Is dà-d-'n schàànde?*

november 1979

Sondagsachtemiddags of Ik wààr blij mee 'n bietje

*'t Is toch zo stil in d'n 'uis:
Niks verroert'r m'jir binnen.
Oònder d'ouwe plattebuis
Kunde de kat worren spinnen.*

*Oòns moeder knikkebold'in d're stoel
- 'n Breiwààrksken op d're schôôt -
Oòns vaoder lig-d-achter de durkes.
Die slaop lekker, 'è mar gin nôôd*.*

*De stilte krùpt overal ròònd in de kaomer:
De tik van de klok, die lijk wel n'n 'aomer.
't Vuur in de kachel kun-d-ok beter worren
En de kat ... die blef mar liggen snorren.*

*'t Slaop vier uren, oòns moeder schiet wakker.
Dan dèènk ik al aon de kedetjes van d'n bakker.
Die 'ee se giesteren mi't brôôd meegebracht
En ze zijn toch ok nie vor wêèskienders gekocht!*

*A-d-oòns moeder even de kelder in gaot,
Wor ik oòns vaoder, 'ij kom-d-uit z'n bed.
En à-t-ie - aongekleed - in de keukendeur staot,
Is z'n'n bak koffiè al gezet.*

*Nao de kedetjes is t'r nog effekes tijd
om te kuieren. "Neie, we gaon nie te wijd."
A we terugkommen gluuven m'n wangen.
Waor mot ik nao zo'ne middag nog naor verlangen?*

november 1979

Lààuwke de zeiker

Op Kuivezàand wonden wij in 'n soort van niemaanslàand. In D'n Bos zeejen ze: gullie kom van Gastel en in Gastel beschouwden z'òòns zo'n bietje-n-as Bossenèers. We worden eigenlijk nerges bij. We giengen in D'n Bos aon 't school en naor de kerk, mar moes t'r iemaand begraoven worren, dan gebeurde dà-d-in Gastel. Oòns kemunie deejen we in de bazzeliek van D'n Bos, mar we waren aommaol in Gastel gedôopt in de Siente-Laurèentiuskerk. Mì't fjist van Siente Laurèentius, op de tienden augustus, giengen w'in Gastel naor de kerk. Dà wàar bienendur altij nog mekàant 'n uur gaon vor òòns kleine bjintjes. Ik 'em 't nie mjir meegemoakt à't mee Laurèentius zondag wàar. Mar ik 'em daor wel over worren vertellen, toen 'k klein wàar.

D'r wier vroeger wà-d-af gebuurt. Daor 'àaren de mèensen toen nog de tijd vor. Z'oeffden saoves, à se van d'r wàark kwamen, nie so gàauw mogelijk de tillevisie aon te zetten, 'ee. De grôotste buurters die bij òòns aon de wàarf kwamen, dà waren ne kruidenier van de Zeg, die feitelijk van Gastel kwàam, Jaonus van de Vost, dan 'àarde Sjos Wullemen (=Willemen), d'n bakker, en Toon Aorssen (=Aarssen), de kljirmaoker. Dà waren zo goed as buren in Gastel in de Kerkstraot.

A-t-ie mannen op d're praotstoel zaten, dan wàarde gij d'jist'uren òonder de pannen. En ik zàat as klein manneke, erges in 'n 'oekske van de keuken of swienters òonder de plattebuis, gèeren naor zullie ver'aolen te lüsteren.

Zo zijn 'k te weten gekommen, dà-d-in Gastel vroeger de kermis begon mee Siente Laurèentius en mee Meria ten 'Emelopneming (de veftienden augustus) gedaon wàar. Agge wit waor 't woord *kermis* vandaon komt, dan 'oefde daor nie van staon te kijken. Waant *kermis* kom van 't woord *kerkmis*. Op d'n dag van 't fjist van de petrôòns van de kerk of d'n dag datte kerk ingewejen wàar, wier t'r 'n plechtige Mies gedaon. Zoiets motte netuurlijk nie so mar dur de week doen, waant dan kom t'r gin levende ziel op af. Dus maokten ze van zo'n'n dag ne zondag en wier t'r nao de Mies en ok nog de daogen d'rnao goed gefjist. Dan wou 't volk wel kommen, zij mar gerust. Ze wiesen vroeger wel 'oe 't moes, wor.

Op Kuivezàand trokken ze in diejen tijd van d'n jinne kermis naor d'n àan-

dere waant de veftienden augustus (trouwes ok ne zondag) begon in D'n Bos de kermis en die duurde tot de twintigsten augustus. Dan wàar 't fjist van Siente Benorris (Bernardus), de stichter van de klôosterorde van de pestoors en de kappelaons in Gastel en D'n Bos en dà wàar ok zo 'alveliengs ne zondag. In Gastel zullen z't zeker en vast leutig gevonnen 'emmen, dà fjist van Siente Laurèentius, mar negen van de tien krijren ston 't dan te regenen. Dürrom kreeg diejen broaven 'Eilige d'n bijnaom Lâauwke de Zeiker.

Dà's wel 'n bietje-n-onjirbiedig, vien ik. Waant Siente Laurèentius wàar nie so mar n'n 'Eilige. Neije, 't wàar n'n echte martelèer, ik docht agge wà see. D'eidenen 'àaren 'm op ne rôoster geleed waor s'n vuurke ònder stokte. En toen-t-ie daor al zo'n tedje-n-opgeliggen 'àar, zee-t-ie tegen ijskoud z'n beulen: "Draai me nou mar om, waant aon deze kàant zijn ik al gaor." Ginne kei'àarte zeker, dieje Siente Laurèentius?

Toen'k as klein manneke dà ver'aol worde, liepen de kouwe rillingen over m'ne rug. En toen'k in Gastel in de kerk vor d'n jiste kjir 't beeld van Siente Laurèentius zàg, mee rôoster en al, wà dèenkte, trok ik wel evekes wiet weg. Op de tienden augustus of toch zeker de zondag d'rop giengen we dus naor Gastel. We liepen soms dur de Kraolen en dan zo laangs de Stjinstraot en 't melkfabriek, mar't liefste gieng ik dur de Boskes. Daor wàar't toch zo môôi. Ge liep laangs staolkàanten en struikgewas van 't Boekerdestraotje (=Boekweitstraatje) tot de boerderij van Mulders aon de Kerremelkstraot (=nu Vierschaarstraat). Daor stookte gij over en giengde gij de Lange Dreef in. Agge die tenne liep, dan wàarde zo aon de kerk.

'Oe 't precies fout gelôopen is, weet ik nie, mar mitte Boskes klop t'r iets van gin kàanten. Injins waren d'r bij 'n paor boeren zo mar stukskes làand bij gekommen. Elk jaor ploegden die 'n paor voren d'rbij en zo wieren de Boskes op sommige plekken smaller en smaller, tot g'r niemjir dur kon. Àar Fràans van Merrienboer daor nou echt niks aon kunnen doen? Ik zal 't 'm nog 's vraogen.

Waant Gastel 'ee jil wà verspuld aon de Boskes. 't Wàar d'r nie aljin môôi mar ok rustig om te kuieren. Zo rustig dà-te post vroeger op z'n gemak lôôpende weg aolle kaorten en briefkaorten kon lezen, die-t-ie in z'ne tas 'àar zitten. Nou wàar t'r in Gastel ne post, z'ne naam zijn'k kwijt, die nie so goed kon

lezen. A't 'n bietje te moeilijk wier vor 'm, dan l  s ie 'aardop. D'r waren d'r wel 's in 't l  nd bezig, uit 't zicht achter de struiken, die 'm aolles konnen worren lezen, wann  t-t-ie dur de Boskes liep.

En ik 'em zelf ok wel 's blij gewiest, d   w'in de Boskes uit 't zicht waren. 't W  r op ne zondagmiddag. O  ns moeder en ikke waren te voet naor Gastel gewiest vor 't Lof van Siente Laur  ntius en m't terugkommen in de Boskes moes ik injins verschrikkelijk naor de wc.

"Kund't nie tot thuis op'ouwen?" zee o  ns moeder nog, mar ze z  g wel aon m'n gezicht, d  k Kuivez  nd nie sou 'aolen.

"Gao-d-'ier mar effekes in de grask  nt zitten," zee se, "d   sie-d-'ier toch gin man."

Ik w  r zo van m'n bodschap vanaf, d   wel, mar toen. Ik moes m'n k  nt nog afvegen.

"Wacht mar," zee o  ns moeder en ze gieng 't veld in. Al g  uw kw  m ze terug mee 'n gr  t blad van 'n mangelp  e. D   w  r koud. Ik voel 't nog. Mar ik docht bij m'n eigen: "D  s nog niks. W  d-'ee Siente Laur  ntius op z'ne r  ster nie motten verduren!"

Siente Laur  ntius, d  s nog steeds mijn man.

Aon 't school

Witte waor 'k toch zo triestig van kan worren? Dà-d-is, à'k in D'n Bos op het parkeerterrein achter 't Posketoor staon. Dà parkeerterrein wààr vroeger de koer van de Sient-Jozefschool, waor ik vijf jaor aon toe zijn gegaon. Daor ligd-'n stuk van m'ne jonge tijd. Mar 't school stao t'r nie mjir. Ge vien t'r ginne stjin mir van terug.

Kijk, daor kan ik nou echt triestig van worren. Ik 'em m'n eigen wel 's laoten vertellen, dà-d-iemaand van wie 'n bjin afgezet is, af en toe dèènk, dà-tà bjin d'r nog is. Zo is 't nou mee mijn ok. A'k daor op de koer van òòns ouwe school staon, dan is't soms net of 't gebouw stao t'r nog. Of elk moment de bel kan gaon en de kienders kwèèkend en lachend 't school uit kommen rennen. En of ik mee m'ne bot'rammentrommel op m'ne rug de gang neffe 't Posketoor uitlôöp op weg naor Kuivezàand.

Nie dà-te Sient Jozefschool nou zo'n môôï gebouw wààr. In 't g'jil nie. 't Wààr feitelijk 'n ouwe, versleten boel. 't School 'ààr òònder d'n oorlog volges mijn 'n goeie neuk* g'ad. 'Alverwegen zààt 'r ne zonk in 't dak en liep 'r 'n scheur dur de muur flak boven de middelsten ingang. Die zààt altij op slot. Dur d'n arduinen vloer bij diejen ingang liep ok 'n grôôte scheur, vandaor.

Van de Mart konde gij de school ààmper zien liggen, ge zou t'r zonder ààrg v'rbijgereejen zijn. Tussen 't Posketoor en de wienkel van Steigers l ààg ne gang. Daor kw ààm, toen 'k 'n jaor of wà op school zààt, voraon d'jiste frietk ààr van d'n Bos te staon. Aon de lienkse k àànt van de gang, v'rbij d'n achteruit* van Steigers, ston 't ouw mjisters'uis. Daor wonde jil vroeger d'n bovenmjister, voorà-te school aon de broeders van Sient Lewie kw ààm. Waant de Sient-Jozefschool 'ààr jist 'n Openbaore Jongensschool gewiest. In dà-d-ouw mjisters'uis wonden, toen ik aon 't school gieng, 'n paor broeders. Die 'ààren daor ieder 'n eigen kaomer. Ik zijn 'r dikkels in gewiest, in dà-d-'uis. 't Wààr 'n jil g'eimzinnig gebouw mee dòònkere gangeskes en trappen en ne kolenkelder, waor ik wel 's vor straf in gezeten 'em. Tussen 't mjisters'uis en 't school l ààg nog 'n klein 'ofke.

De gang kw ààm uit op de koer. Lienks van de koer ston 't school waor wij opgezeten 'emmen, en achteraan de koer 'ààrde nog ne vleugel van 't gebouw

waor wij nôôit kwamen. Rechts ston ne muur en daor achter l  g 't kosschool van de broeders. Daor mogen we nie kommen.

D'jiste jaoren djilden wij 't gebouw mitte Tuinbouwschool van Mjister De Wuld (=De Wild). Die kw  m iedere morgen op z'ne Solex aon tuffen.

De gr  tse vleugel van 't schoolgebouw begon mitte klas van d'n '  fdblroeder, dan kreedde gij d'n   fdingang, dan twee klassen, dan kw  m de middelsten ingang, die altij dicht w  r, m  taor neffe nog twee klassen en achteraon in d'n 'oek d'n ingang vor de ljigste klassen.

Achter aolle lokaolen dur liep ne lange gang mee kapstokken en tegen de buitenmuur stonnen de wc's. Toen'k in feftig in d'jiste klas kw  m, gieng praktisch iederjin te voet aon 't school. Geld vor 'n fiets w  r d'r nie. Mar d   ver  anderde-n-al g  uw en nao   nnigte jaoren zaten d'r in iedere klas, zeker in d'  gere, wel w   mannen mee 'n fiets. Op de koer w  r t'r eigenlijk gin goei plek om die weg te zetten, zeker in de wienter nie. En zo kon 't gebeuren, 't is nou   nvoorstelbaor, d  d-op 'n gegeven moment aol die fietsen in de gang tegen de lokaolen aon stonnen. D   w  r me 'n zool van jewelste. D'r kwamen d'r ok 'n paor van Saanterbuiten in dieje tijd, mannen van de groenteboer, die '  ren achter op de fiets 'n kiest mee appelesienen bij 'm. Nao school moesen ze die nog uit gaon leuren. En d   ston aommaol in dieje gang. Gin w  nder d  t'n inspekteur, zee d   t'r 'n fietsenstalling moes kommen. Aljin mjister Van Resb  rgen (Van Rijsbergen) zette naoder'  nd z'ne brommer nog wel 's bienen. A-t-ie saoves nao 't school aon ruis ree, startte-n-ie diejen brommer gew  n bij z'n lokaol - daor 'ieng dan 'n tedje zo'nen bl  we walm - en dan ree-ie zo de gang uit naorbuiten. A't nie echt gebeurd w  r, zou-d-'t zo nie kunnen verzinnen, 'ee.

In d'jiste klas kregen we ne jongen broeder, broeder Chrysogonus. 'IJ w  r net van de kweekschool. Die 'ee gez  rgd vor m'ne Fr  nse vornaom. Thuis noemden ze mijn altij **Miechel** mee 'n **ch** net as in **Mechelen**. Ze slikten d'a van **Micha  l** in. D   von-t-ie zeker nie goed, waant 'ij maokte-n-'r gelijk **Michel** van, op z'n Fr  ns uitgesproken. En de mjiste m  nsen kennen me nou zo.

Over iedere klas zou'k 'n lang ver'aol kunnen schrijven, mar d   doen 'k meschient op n'n   ndere kjir nog wel 's.

In ieder geval kwààm ik in de tweede klas bij Mjister Van Resbààrgen. Brutaole vlegels noemden 'm de Schele Pjir. Zelf 'em ik dà nōōit dūrven doen. Mar 'ij keek wel gèēf scheel, wor. Bij zijn 'em ik ontzettend veul geljird. En dan bedoel nie aljin rekenen en taol, en zo. Neie 'ij 'ee mijn de liefde bijgebracht vor 't vertellen. Uren kon ie vertellen over van aolles en nog wà. En à-t-ie over d'n oorlog begon, dan waren we wel ne middag zoet.

'IJ wààr jin en al meziek. Geweldig, zo à-d-'ij ziengen kon! 'IJ dee mee aon operettes bij de broeders en zong in de kerk en in 't Bos' Mannenkoor. Soms zee-t-ie midden oònder de les: "Mannen, we gaon jist wà siengen." Dan kroop ie achter 'n 'armonium dà voor in de klas ston. 'IJ spulde dan 'n liedje en zong zelf 'àardop mee. Oònderwijl zwaaide-n-ie soms even mee jin 'àand de maot vor òòns. Ik gelôōf, dà-t-ie z'n eigen op zukke momenten de gelukkigste mèēns van jil de wèèrld voelde.

Aon 't èēnd van de tweede klas wier de mjister ziek en toen kregen we Mjister De Bruijn uit Roosendaol. Die 'ààr net z'n diploma en 'ij 'ee-d-òòns de leste weken vor de grōōte vekàānsie les gegeven. Naoder'àand 'ee-t-ie n'n jillen tijd wet'ouwer gewiest. Nou, die kon 't ok gèēf uitlèēgen, wor.

Mjister Van Resbààrgen gieng mee òòns mee naor de derde klas en in de vierde kregen we wir n'n broeder: broeder Gangulfus. Zelden zijn'k nog zo'ne netuurliēf'ebber tegengekommen. 'IJ wies aolles over plàānten, paddestoelen, kleine bjisjes en noem mar op. 'IJ dee ok proeven. Soms ston t'r in de raombàānk van z'n lokaol ennigte weken 'n bord mee appelmoes waar nao 'n tedje d'aoren op kwamen. Daor zette-n-ie dan 'n kaartje bij: "Niet aankomen: experiment". 'IJ kon ok mōōi vertellen over 't weer. Nao mjister Van Resbààrgen wààr 't wel even wennen aon diejen broeder. De mjisters praotten tegen òòns gewōōn Doeves (Hoevens) en Roosendaols, dà vers-tonnen wij, à t'r op aon kwààm, nog beter as Nederlāāns. D'n broeder praotte echt 'Oōg-'Ollāāns.

In de vijfde wààr 't in 't begien 'n gesukkel. Mjister 'Oenevangers (Hoender-vangers) gieng al nao ennigte weken weg. 'IJ wier erges gimmiestieljiraor. Toen kregen w'n tedje ne gepensioneerden broeder en daornao kwààm broeder Wiro, van geboorte ne Krüslāānder.

Van n'n 'ōōfdbroeder 'em ik op de Sient-Jozefschool gin les g'ad, waant na

de vijfde zijn'k naor de Meriaschool ver'uisd. Daor wààr d'opleidingsklas vor
nao de laogere school.

De vijf jaoren op de Sient-Jozefschoon staon me nog bij as de dag van gieste-
ren. 't Gebouw is 'r dan wel nie mjir, mar wà'k 'r nog van weet, dà pakken ze
me van ze leven nie mjir af.

De duiven

Op ne goeje zondaggemorregen wàar 'k zo mar 's bij Sjaoke bienengelôopen. Nou ja, zo mar 's, ge wit wel. Ston 'k daor net 'n pilske te drienken, toen 'k aon 't àànder èènd van de toog Sjaone zàag staon parleejen mee Nil van Nille.

Nou motte weten, dà Sjaon n'n echten duivenmelker is en dà-d-in 't kefee van Sjaoke de duivenklup zit. Die klup jit "De Luchtklievers", à 'k 't goed 'em en in 't seizoen, dan ziede ze zondags al jil vroeg bij òòns over 't dÛrp lôopen, die mannen mee van die grôote platte petten op en 'n klok bij. (Ze noemen zo'n dieng ne konstateur, mar ik maag dôød vallen à-d-ik snap, oe 't in mekaoren zit.)

Ze stappen bij Sjaoke bienen en nim mar van mijn aon, dà ze dan 'n jil tedje òònder de pannen zijn. D'r zijn d'r bij die tegen drie uren, 'alf vier pas aon ruis schetsen mì t'r pet op 'alf elf en de klok onder d'ren àarm. Mar allee, 't is mar jinne kjir zondag in de week, 'ee, en schetsen kunde tegenworrig ok nie alle wienters mjir, wà gullie?

Mar om 't over Sjaone t'emmen. Sjaon won-d-al jaore bij òòns tenne de Kerremelkstraot. Toen òòns vaoder nog mar 'n manneke wàar, wonde-n-ie d'r bij wijze van spreken al. En zo lang à-d-ik weet, 'ouw-t-ie duiven. Ik dèenk, dà Sjaone duiven d'jiste waren, die 'k van ze leven gezien 'em. Agge klein zijt, is aolles nuuw, die duiven van Sjaone net zo goed as iets àànders. Mar agg' ouwer wordt, dan komde genogt ààndere diengen tegen. En ge gao mee oe kammeraojen 'aardlôoperke doen, of voetballen of pliessie en boef speulen en dan ziede gj die duiven nie mjir 'angen.

Totdagge daor toevallig op ne zondaggemorregen wà duivenmelkers tegen 't lijflôopt en gaot prakkezeren. Dà's toch iets aparts, 'ee, mittie duiven. Ge mot die mannen 't mar 's tegen mekaoren uit zien lèegen. D'r kom sommetije wezenlijk gin èènd aon. Mar dieje zondagmorregen waor ik 't nou over 'em, wàar Sjaon gâauw uitgebuurt mee Nil van Nille. 't Schijnt dà jin van de kleine mannen van zullieje Pjir z'n kemienie moes doen. Nil wàar temienste zo weg. En ik ston ok mar aljin aon jin èènd van de toog. Dus ik zee tegen Sjaoke: "Sjaok, gif t'r mijn nog jintje en gif Sjaone daor ok wà van mijn."

Oònderwijl gieng ik bij Sjaone staon en die wàar net bezig mee 'n sigaor op te

steken. Nou motte weten, dà Sjaon b'alven n'n echten duivenmelker ok n'n echte sigaorenrôoker is. Ziede't al vor oe?

Mi z'n ôôgen dicht 'àar-t-ie net 'n paor trekken aon z'n'n Aogio Gouwen Oôst gedaon, toen'k 'm zo mar injins vroeg, 't wàar t'r uit vordà'k 't zelf wies, "Sjaon, nou zoude gij mijn toch 's motten vertellen, 'oe adde gij daor zo aon gekommen zijt, aon dà duivenmelken?"

Jist keek Sjaon mijn aon, of-t-ie 'n verschijning kreeg van òòns Lief Vrouwke van Loerdes en dan zo van "'t kèèreltje kan t'r zelf ok niks aon doen" en toen zee ie onverwachts: "Dà's nogal aorig, 'ee, mar witte gij, dà ze dà-d-aon mijn nog nôôit nie gevrogen 'emmen. M'ne kop 'r af, à't nie waor is."

En of 't nou kwàam, omdà'k dà van die duiven zo mar injins gevrogen 'àar of omdà z'ne maot zo gàauw aon ruis moes, dà wee'k nie, mar in ieders geval: Sjaon zàat wir op z'ne praotstoel.

'IJ nàam ne slok van z'n nuuw glas bier, 'ij zette-n-'t weg, 'ij gieng op ne pikkel zitten, 'ij pakte z'n glas wir, 'ij zette-n-'t op 'n bierviltje en 'ij zee: "Gieleke, ik zal 't oe 's gàauw vertellen".

Da gàauw vertellen 'ee-d-uren geduurd en nog wàar-t-ie nie uitgepraot. Ik von 't zo'n môôï ver'aol, dà'k 't aon jullie dur zal vertellen, mar dan echt in de gàauwte, 'ee.

"Gieleke," begon Sjaon, "nou mot 's goed lusteren. Dà kwàam zo. Toen'k al zo'n jaor of acht, negen getrouwd wàar, toen....Neie, ik zal 't oe nog àanders vertellen. Toen'k nog mar n'n brak wàar van 'n jaor of zes, kree'k ne kjir van oòns grôôtvaoder van moederskaant 'n môôï dufke. En òòns moeder kwaod. Nou wàar ze dà-d-iederden dag wel ne kjir of tien, waant we waren bij òòns thuis mi z'n elleven, snapte. Mar dieje kjir wàar ze zo kwaod as ne riek.

Oòns vaoder zee: 'Wà doe t'r op?' En òòns moeder mar roepen van: 'Nou motte toch 's zien, nou 'ee-d-òòns vaoder òòns Sjaontje 'n duif gegeven, 'se zot. Net of w'aon jinnen duivengek in de familie nog nie genogt 'emmen. Mar dà sal durrrom gin waor zijn*.'

"En wulde wel gelôôven," zee Sjaon, "dà-d-òòns moeder mijn mee aol d'r geparremeteer gèef nuuwsgierig gemaakt 'àar. Feitelijk zijn'k van dà moment af altij n'n echten duivenman gebleven. Dà dufke van òòns grôôtvaoder 'em ik toen trouwes nie meugen 'ouwen. 'k 'Em jil de buurt aon

mekaoren geblèeten, mar dà-d-'ielp nie. A-d-òòns moeder zee: 't Gebeur nie', dan gebeurde-n-'t nie ok. Toch liet ik m'n eigen nie vor jin gat gevangen zetten. Zondags uit de leste Mies liep ik al 's ne kjir mjir naor grōōtvaoders. Die wonde wà buitenaf en 'ij 'àar gèeren, à'k zo 's kwààm. Dan 'àar ie wà buurt, 'ee. Waant òòns grōōtmoeder wàar nogal vroeg uit de tijd en zo zàat dieje vèent ok mar jille daogen aljin te koekeloeren. En òòns grōōtvaoder wàar ok nie lòòmp. Die wies wel, wùrrom à'k zo dikkels kwààm, wees je donders. Dan zàat ik daor in den 'èèrd zo'n bietje te draaien, totdà-t-ie zee: 'Sjoantje, gaode mee naor de dūfkes kijken?' Dan ston'k al op de kōōi, à grōōtvaoder nog mar 'alverwegen 't ljrke wàar.

En zo is dà gebleven. Toen'k grōōter wier, 'em ik zelf bij òòns aon de wàarf 'n duivenkot gemaakt. Ik wàar toen zelf al aon 't verdienen, dus òòns moeder 'àar niks mjir vor d'r zèegen.

En toen 'em ik òòns P'lien ljrren kennen. Oòns P'lien kom van D'n Uil, van over de meet. Wij giengen in diejen tijd altij naor Wouwse kermis, dà's de tweede zondag van september, ge wit wel. Mar op ne kjir 'àaren we 't daor aon de stok g'ad mee 'n paor kèèrels van 'Eèrel. Toen zeejen we 't àànder jaor tegen mekaoren: 'Kom mannen, laot òòns mar 's in Bels, in Essen naor de kermis gaon.' En daor zàag ik òòns P'lien", zee Sjaon. 'IJ zuchtte-n-'s stillekes.

"Mee Kesmus moog ik 'r mee thuis kommen. 't Jiste wà ze bij òòns zàag, wàar m'n duivenkot netuurlijk. Ze vroeg: 'Van wie is dà kot?' Daor ston'k. Ik moes 't wel vertellen, 'ee, en ze zee: 'Sjaon, ge kun kiezen tussen mijn of die duiven.' 'In ge wit 'oe 't gaot, 'ee: ge zij jonk en ge wul-d-ok al 's iets. Dus ik zee: 'Dà's goed dan, P'lien. Ik zal v'rlōōpig aon jin dūfke genogt 'emmen.' Ze lachte zo 's, ze von't allaang goed. Mar ik 'àar gezeed 'v'rlōōpig'. D'n àànderen dag 'è'k aol m'n duiven aon òònze Lewie verkocht vor 'n paor cèènten.

Affèn, wij waren zo'n jaor of acht, negen getrouwd zijn, dà mà'k kwijt zijn, toen òòns vrouw mijn ne kjir op ne nacht wakker maakte. Ze zee: 'Sjoan, wor-d-'s wakker.' Ik wàar in m'n'n jiste slaop en ik moes 'r d'n àànderen dag wir vroeg uit, dus ikke sjaggerijnig, wà zoude gij zijn, Gieleke?

'Wà-d-is 'r nou?' zee ik. 'Sjoan, ik wor iets', zee ze. 'Gij wor-d-ok altij iets, agge niks mot worren' zee'k en ikke wir op jin òōr. Mar nog gin minuut laoter gif ze me daor toch 'n peut in m'n lenden, dà't aommaol kraakte. Ikke vier-

voets 't bed uit en nog kwaojer, dà kunde begripen. En òòns P'lien mar blèeten: 'D'r zit 'n bjist op de slaopkaomer, wor 't 's kriffelen. Doe't licht aon! Doe't licht aon!' Ikke-n-'t licht aon. En toen ..., nou wulde wel gelôôven, dà'k nie wies wà'k zààg. Ik docht, à'k 'r even neffen sloog. Witte wà'k zààg? 'n Môôï jong dùfke, ongelogen waor. Toch zo'n môôï dienke, 'ee.

Nou, dà wier nog 'n jil kòònsternaosie mittie duif. Ik kende-n-òòns P'lien nie mjir terug. "t Is toch zòònde, zo'n bjisje," mürmereerde ze, 'God wit, 'oe lang à't al nie mjir'g'eten 'eet,' en aol zukke diengen al mjir. 't Kwààm zo wijd, dà ze vor dà bjisje wà-d-eten uit d'n 'oek zocht. Ik zette-n-'t naodien in 't schuurke en van diejen dag af wààr ik wir net zo'n'n duivenmelker as vor à we vreden. Bienen de kortste kjiirren bouwde-n-ik bij òòns achter in d'n 'of 't môôïste duivenkot uit jil d'n omtrek.

Allee Sjaok, doe se nog mar 's vol," zee Sjaon, "ik 'em 'r gèèf dost van gekregen."

"En ikke nie miender," zee'k tegen Sjaone.

W'emmen nog tot tegen d'n aoved mee mekaoren gebuurt. Toen ik thuis kwààm, wààr 't eten al koud, meude wel zèègen. 't Spjirde-n-'r gèèf, mar dà wààr dà ver'aol van Sjaone mijn wel wèèrd.

Giel van Gastel

Pindùrp, 29 juni 1996